

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

FIGURAS D' ACTUALITAT

L' Emperador de Corea.

Crònica repicada

A D. JULI MARIAL

TOTS els periódichs del *trust* antirepublicà, com obehint á una consigna, varen pendre nota de certes paraules pronunciadas pel segón tinent d'arcalde Sr. Marial, la nit del onze de febrer, en l'ápat commemoratiu donat en la *Fonda d'Europa* per *Catalunya federal*. Per si algun reconet de l'*Europa europea* ó de l'*Europa fonda*, s'hagués quedat en dejú de aquelles declaracions, cap reparo tenim en recullir-les y donar-les á conéixer.

Ressentit per una caricatura de LA ESQUELLA, digué 'l senyor Marial (*) «Francamente, he de decir lo que siento: entre limpiarle las botas al Sr. Rusiñol y haber pertenecido á un Ayuntamiento que contra justicia y razón regaló tres millones y pico al marqués de Ayerbe, prefiero lo primero á lo segundo.»

¿Tu quoque, Julius, has d'entrar en el terreno de las reticencias? Aixó no deu ferho ningú, y molt menos qui tingui 'l terrat de vidre. Disposats estém ara y sempre á respondre de la nostra intervenció en l' assumpto, pero seriament, desapassionadament, com 'varem ferho en L'ESQUELLA DE LA TORRATXA de 12 de agost de 1892, sense que ni 'ls datos que aduhirem ni 'ls arguments que formularem, poguessin ser ni contestats ni rebatuts. De la qüestió Ayerbe se n' ha fet una llegenda mal sana y de desprestigi, tal com sol succehir ab la major de las qüestions de alguna importancia que passen pel Consistori. ¿Qué no s' ha dit y murmurat, Sr. Marial, del projecte de vosté de portar á Barcelona las ayguas de la Riera Major y de las Gorgas? Sens dupte que vosté no procedia sino ab el laudable afany de fer un bé á la ciutat, ¿pero es tan sort ó tan despreocupat que no arribessin fins als seus oídos y al seu cor las monstruositats que 's propalavan? ¿Y qu' es lo que no 's murmura dels regidors que han passat una llarga temporada formant part de la comissió de Consums? Es injust, sí, senyor, tot lo que vulgui; pero en concepte de una bona part de l' opinió malejada per la maledicencia, el pobre que 's troba en aquest cas, per més benzina que gastí, tota la vida fa tuf de fielato.

Es molt trist que no haja tro-

(*) Versió del *Diluvi*.

FIGURAS D' ACTUALITAT

General KUROPATKINE,
ministre de la Guerra rus.

General TERAUTCH,
ministre de la Guerra japonés.

bat altres arguments, pera justificar las sevas veleitats políticas y 'ls seus capritxos en els cambis de actitut. Precisament en la qüestió de assistencia á la festa regionalista, m' ha contat persona de tota confiança, que al explorar-se individualment el parer de alguns regidors de la majoria republicana sobre la conveniencia de assistirhi ó no en comissió, vosté sigué un dels que 's pronunciaren més enérgicament per la negativa. Y l'endemá hi assistia sol. Ja havia lograt lo que 's proposava: destacar-se bé. Devia tenir aquell día la ratxa regionalista, aquesta mateixa ratxa qu' en l'ápat de *Catalunya federal* (*) li feya esmentar la difícil situació en que 's troba en mitj de las duas tendencias que imperan al Consistori, y recordar que la seva conducta unas vegadas ha sigut titllada d'afecte als del *trust*, cosa, afegí, que 'm molesta, perque 'ls que 'l forman son unitaris, y altrás d'afecte als catalanistas, y aixó, afegí, ja no 'm molesta, perque essent federal soch catalanista.

Verdaderament es una situació molt compromesa y al mateix temps molt original la que s' ha creat dintre del Consistori. ¡Vaya una serie de molestias més inútils las que 's dona!...

Perque no hi ha que duptarho, sent com es á lo millor tan regionalista, tan catalanista, tan bon company de causa, ha tingut de sufrir molt per alcansar tot lo que s' ha proposat dintre de la política en general y dintre de l' Ajuntament en particular, ab l' ajuda dels elements republicans exclusivament, de aquests elements que forman lo que 'ls seus adversaris han designat ab la denominació de *trust*.

Els del *trust* varen ferlo regidor presentantlo pel districte seté en pugna ab els regionalistas, y 'l senyor Marial s' hi va deixar presentar... aixó sí sufrint una gran molestia.

Els del *trust* varen ferlo tinent d'arcalde en l' anterior bieni, y president de la comissió de Foment, y president de la comissió de Consums, y fins arcalde interí, en ausencia del Sr. Boladeres... Molestias y més molestias; amarguras y més amarguras.

Els del *trust*, en las passadas eleccions municipals, li varen permetre intervenir en la formació de la candidatura *dictatorial*, y sens altre abono ni circumstancia que la de ser presentat per ell, sigué admés sense discussió un dels candidats, persona digníssima, no

(*) Versió de *La Renaixensa*.

PÁGINAS DE LA GUERRA RUS-JAPONESA

Un destacament de soldats russos, probant la resistència d' un pont construït sobre 'l Yalu (frontera coreana).

ho discutim; però emparentada ab un' altra ab qui 'l Sr. Marial viu 'en íntimas' relacions de caràcter mercantil... Una nova y 'gran' molestia.

Els del *trust*, finalment, al constituirse l' actual corporació, s' imposaren el peu forsat de nomenar-lo segón tinent d' arcalde, fins passant per produhir una sèrie de dificultats y perturbacions, que durant una porció de días tingueren en roda la definitiva constitució del Ajuntament... Sols ab aquesta condició el Sr. Marial se sumá ab el *trust*, deixant de unir-se á la conjura anti-republicana. Però ja té lo que tant el molestava, ja posseïx la vara de segón tinent d' arcalde, y ara renega del *trust*.

Sant Pere negá á Cristo, en un moment de debilitat, cedint al efecte de la por. El Sr. Marial nega al *trust* per capritxo, cedint al efecte de una de las sevas ratxas momentàneas. ¡Y diuen qu' es molt llarch, que té molta *trastienda*, qu' ell sols sab ahont val!... Podrá ser que ho sápigui; però difícilment ho arribarán á entendre may els qu' en tots els seus actes prenen la formalitat per norma y la bona correspondència ab els correligionaris per divisa.

La doble naturalesa del Sr. Marial l' equipara ab la rata-pinyada de la falla, sols que aixís com aquesta no era admesa per las ratas per lo que tenia de volátil, ni era tampoch admesa pels aucells per lo que tenia de rata, 'l Sr. Marial fá tot lo imaginable pera viure bé ab els aucells republicans y ab las ratas regionalistas, una temporadeta ab els uns, y un' altra temporadeta ab las altres. Massa complicacions per un home sol. Ab aquests equilibris—com á bon constructor ha de constarli—se corre 'l perill de caure de la bastida y rompre la nou del coll.

¶ Y "ara aném" á l' últim extrém de las declaracions del Sr. Marial (*).

«Se me ha censurado el haber asistido á tributar un homenaje á la memoria de un autonomista ilustre como el doctor Robert, y en cambio no haber concurrido al acto de depositar una corona á los que murieron en Sarriá defendiendo la legalidad republicana. Si que es verdad que no fui, y es más; añado que ni he ido ni concurriré nunca á este acto, porque tengo bien presente que un hombre, un republicano que electrizaba á las masas diciendo á las mujeres: *Madres que tenéis hijos, no permitáis que vuestros hijos vayan á las filas; gritad conmigo: ¡abajo las quintas!*; tengo bien presente—dijo—que el hombre que tal decía, me hizo ingresar en filas y me llevó á Sarriá á ametrallar á los hijos del pueblo que defendían la República; y bien podía darse el caso de que resultara un sarcasmo el ir yo á depositar una corona sobre una víctima que, en mi inconsciencia, me hiciera perpetrar aquél de quien yo creo que se vendió la República. (Sensación).»

Nosaltres creyém qu' en Castelar no vá faltar als seus compromisos, substituint las quintas pel servey militar obligatori y sense redempció, en moments de perill pera la llibertat y pera la patria. Li podrá doldre al Sr. Marial haverli tocat l' obligació d' entrar en filas; pero com á republicá que suposém era llavoras, més hauria hagut de recarli que, creuantse de brassos els governs de la República, haguessin permés que las forsas carlistas s' haguessin fet mestresses de la nació.

Ara, en quant á l' afirmació de haverlo portat á Sarriá á ametrallar als fills del poble que defensavan la República, 'l Sr. Marial falta á l' exactitut. No

(*) Versió del *Diluvi*.

L' Estat Major rus, escullint els punts mes convenients pera atravesar el Yalu.

sigué en Castelar qui va portarlo allí, sino el govern del 3 de janer. En Castelar ja havia caygut, y defensors del seu govern eran els valents voluntaris del *Xich de la Barraqueta*.

De manera que si 'l Sr. Marial els va anar á ametrallar—com afirma—sigué, no dirém que per gust, sinó per trobarse en las filas y haverli faltat valor pera desertar. Y si no volia, ó no creya convenient portar las cosas fins á tal extrém, podia quan menos anar á Sarriá y tenir l' abnegació de tirar sense ficar cartutxo al fusell. De aquesta manera avuy estaria lliure del remordiment de haver pogut sacrificar á algún voluntari de la República.

Pero ni ab aquest remordiment s' ha d' estar de unir-se al tribut anual que 'ls republicans dedican á n' aquells mártirs de la legalitat republicana. Si no 'n va matar cap, deu anarhi per honrarlos. Y si 'n va sacrificar algún, deu anarhi ademés per demanarli perdó. Aixís, á lo menos, ho faríam nosaltres, si 'ns trobessim en el seu cas.

P. DEL O.

JA HI SOM

Com era d' esperar, donats els procediments informadors que aquí s' estilan, las primeras víctimas de la guerra rus-japonesa han sigut els pobres lectors dels diaris barcelonins.

A horas d' ara crech que ja n' hi ha mitja dotzena á Sant Boy y tres ó quatre més á punt de ser facturats cap allí á gran velocitat.

A mí, gracias no sé á quina carambola, encare no m' ha passat res; pero al pas que aném, no 'm refugio de figurar també, més ó menos tart, en la colonia frenopática que á prop del Llobregat té assentats els seus extensos dominis.

Y á dir veritat, no son infundats els temors que sobre aquest tristíssim punt m' assaltan.

El día de la ruptura de las hostilitats, llegint dos ó tres periódichs, ja 'm vaig comensar á sentir dintre del cervell un cert formigueig de no gayre bon género.

L' esquadra japonesa, acostantse impensadament á Port-Arthur, s' havia tirat al damunt de la russa, y ¡pim pam, pim, pam!, ja 'm tenen vostés dos barcos moscovitas á la casa de Socorro y un á fons.

Y aquí van comensar els meus apuros. ¿Quinas eran las naus que havían sortit nafradas del lance? Tots els diaris las citavan, y cap d' ells donava 'ls mateixos noms.

Venia un periódich y escribia:—El barco que se 'n ha anat á pico es el *Poltawe*.

Pero 'n compareixia un altre.—No senyors,—deya:—es el *Pallada*.

Y anyadia un tercer:—Es el *Pailava*.

Y naturalment, després de llegirlos als tres, un se quedava sense saber si 'l barco perdut era 'l *Pailava*, el *Poltawa*, el *Pallada*... ó la llanxa *Mercedes*, del nostre Parch.

Passa també no sé qué á un' altra embarcació russa, y torna á armarse 'l gran enredo. Un diari l' anomena *Reviztan*, un altre *Retzivan*, un altre *Reviztan*... y al últim resulta que cap del tres noms es el verdader, donchs el barco 's diu pura y simplement *Retvizan*, que per cert es per mí lo mateix que que si 's digués *Llucia*.

¿Y en el rengló de mapas del teatro de la guerra, publicats per la premsa local?... N' hi ha per pegar-se un tiro ó, obrant ab més justicia, per pegarlo al artista que ha tingut la humorada de dibuixarlos.

A la vista 'n tinch un, capás de fer perdre l' esma

AB TOTA SINCERITAT

—No 'ls puch veure als japonesos .. desde que s' han fet tan amichs dels inglesos!...

al geògraf més aixirit. Ferrocarrils, pobles, fronteres, no hi ha res allí que sigui a son puesto. El port de Wei-hai-wei, perteneixent com tothom sab a la Gran Bretanya, es arrebatat pel dibuixant als ingiegos y convertit repentinament en port alemany. De Pekin ne fa una localitat de la Mandchuria. Nagasaki queda sol y abandonat al mitj del aygua, com una carbassa escapada de la cintura d' un nadador. Yokohama desapareix del mapa, y en cambi surt com per escotilló *Kohama*, població completament nova, inventada pel ben informat periòdich y colocada *de la noche a la mañana* a la voreta del mar del Japó.

Diari barceloní hi ha que, volguent segurament crear als russos més dificultats de las que ja tenen, agafa la península de Corea, hi péga una tremenda estirada y, ¡zás!, ne fa un' isla: la isla de Corea, per lo que *gusten mandar*.

Un altre, més espavilat y desitjant quedar bé, s' apodera d' un mapa inglés y féntsel seu, el traduheix a la nostra llengua; pero realisa la cosa tan a mitj, que d' un estret ne diu un *strait*, d' una badia una *bay* y del imperi rus el *Russian Empire*.

Però aixó, com deya 'l clown, es res comparat ab lo que 's fá en el ram d' informació pintoresca ilustrada. ¡De quina manera 's rifan els diaris al lector, donantli garsas per perdús y bacallá en remull per llus del cap de Creus!...

He vist publicat un retrato del emperador de Corea, qu' en realitat era 'l de 'l Higinia Balaguer.

He vist igualment el dels generals japonesos Kodama, Yamagata, Kemivoda, Yogo y Saito, calcats sobre 'ls dels principals cabecillas de la tercera guerra civil.

Fins he vist donar com si fos el del emperador del Japó, el retrato ¡esgarrifinse!, del tagalo Aguinaldo, *manilo* de naixensa y jefe de la memorable insurrecció filipina.

De vistas de poblacions no 'n parlém. Cal suposar en els lectors molt poca memoria, per anar a imagina-se que no las reconeixerán. Totas las que fins ara han sortit a llum, las hem admiradas ja en altra época. El Port-Arthur, el Chemulpo, el Fusán, el Nagasaki que 'ls periòdichs ens donan com a vistas autènticas; son senzillament las mateixas vistas de Matanzas, de Cienfuegos, de Manzanillo, de Guantánamo, que durant la saragata de Cuba van lluhir el garbo en els papers públichs.

Y, lo que jo dieh; si en materias de tan fácil comprobació, ens prenen el pèl els diaris ab tanta frescura, ¿qué succehirá ab els *partes* dels moviments dels exèrcits, ab las relacions dels combats y ab la enumeració de las baixas, *con los nombres de los muertos y heridos?*

Per xo, encare que la batussa sigui a milers d' horas d' aquí, cada vegada qu' estalla una guerra ja tremolo.

Y per xo, escamat per una llarga y dolorosa experiencia, prego sempre als deus poderosos que no permetin que jamay, passi lo que passi, s' interrompi la pau entre las nacions.

Aixís, no havent de tocar per res la geografia y consagrats els nostres informadors a la inofensiva y honesta labor d' explicar que ahir va fer molt vent, que demá arriba la nova *estrella* del «Palais de Cristal» y que prompte comensarán las obras del empedrat del carrer de la Canada, els lectors de bona fé poden estar més tranquils.

Y 'ls forasters ilustrats que per casualitat ens venen a veure no tenen tanta ocasió de burlarse de nosaltres.

A. MARCH.

ENGRUNAS

I

No sé hont es, ni la he vista may encare,
mes ens hem d' encontrar;
m' ho diu lo cor y 'o meu cor no enganya
¿per qué m' ha d' enganyar?

Sé que pel mon camina y jo la sento
y en somnis l' he be-at.
Sé que una veu me crida carinyosa:
«T' aguardo ab ansietat.»

Fa temps qu' espero 'l jorn qu' hem d' encontrarnos
y molt tarda a arribar.
Si ans de veurens la mort mos ulls tencava...
Pobreta del meu cor, ¡ni ho vull pensar!

UN DE LA RUSSIA

—¡A ver, a ver los míos cómo se portan!

PERSEGUINT MASCARONS

—¡Nada, nada, al cuartelillo! El que no tiene tres pelas, no puede disfrazarse, ya se sab.

TORNANT D' ENTERRARLO

Fent ó no fent esses,
marxant agarrats,
al menos quan cayguin,
caurán tots plegats.

UN MÚSICH QUE ARA PUJA DE PREU

El mestre Cotó.

II

¿Ja no te 'n recordas—d' un jorn cap al vespre
que prop de la platja—hont hi ha una caseta
que si no es bonica—ni es blanca, es alegre,
vaig dirte: «T' estimo—ets la vida meva?...»
¿Ja no te 'n recordas—m' aymada de sempre?

¿Recordas d' un día—també cap al vespre,
que sols en la cambra—d' aquella caseta
que si no es bonica—ni es blanca, es alegre,
vas dirme besantme:—«Soch teva, ben teva?...»
¿Ja no te 'n recordas—m' aymada de sempre?

¡Jo prou me 'n recordo!—Quants jorns cap al vespre,
com sombra perduda—d' esqualit espectre,
vaig cap á la platja—hont hi ha una caseta
que si no es bonica—ni es blanca, es alegre...
¡y ja no recorda—m' aymada de sempre!

III

Al passá 'l mon aprop teu
ningú 't saluda, cor meu.
¡No 'ns resta ni aquest conhort!
En mí la caixa no veu
que tanca avara un cor mort.

A. JULIÀ PONS

L' ÚLTIM ASSALT

—Tothom ho deya. «D' assalts com el que anit va donarse á casa dels senyors de Boquilla, no se 'n veuhen gayres.»

La festa havia sigut, sense exageració de cap mena, la nota culminant del Carnaval. Esplendidés, suntuositat, abundancia; un derrotxe de llum, de xampany y d' alegria; las mil y una nits condensadas en una sola.

Y á dir veritat, ¿cóm no havia de ser aixís tractantse dels senyors de Boquilla, els reys del bon gust, els árbitres de la elegancia, els patróns sobre 'ls quals la societat escullida talla afanyosa 'ls seus modals y ajusta las sevas costums?

Llarchs y laboriosos havían sigut els preparatius de la memorable festa, pero per ben empleats els donavan els senyors de Boquilla al saborejar l' éxit obtingut.

A la primera noticia de que 'ls seus salóns havían de ser *assaltats*, la senyora que, com á bona *guerrera*, no desitjava altra cosa, va comensar á dictar disposicions y á donar ordres.

—¡Que vingui 'l tapisser!

El tapisser hi aná, flayrant un bon arreplech de productiva feyna.

—Aquí hi vull cortinatges, allá un diván corregut, aixó alfómbrimho, alló cubréiximho ab un tapís...—

Resolt aquest punt, la senyora torná á aixecar la veu.

—¡Que vingui 'l jardiner!

Y ja l' home en presencia seva, la duenya del *castell* pròxim al assalt continuá desarrollant el seu marvellós plan de defensa.

—Vull que 'ls meus salóns semblin un jardí encantat, la realisació d' un qüento de fadas. No vé d' una dotzena mes ó menos de testos. Vert, molt vert, tot el vert de qu' en aquest temps se pugui disposar. Que no hi hagi un recó sense la seva palmera, ni una porta sense 'l seu march de fullatje, ni un mirall que no reproduheixi la ilusió d' un bosch tropical.—

Darrera d' ell va comparéixer l' encarregat del *lunch* ab que 'ls assaltats havían de reparar las sevas forsas.

La senyora de Boquilla li trassá 'l *menú* ab quatre paraulas:

Porti lo que vulgui y de lo millor que tingui. A la seva má ho deixo tot.—

Parescudas instruccions bereren el lampista que havia d'omplir la casa de bombetas elèctriques, y 'l fuster que s' encarregà d' aixecar un tablado pel piano, y 'l magatzemista de vins generosos...

—¡Que tot se prodigui, que no s' escatimi res!...

Preparat l' acte de tan regia manera, ¿qué té d' extrany que 'ls concurrents ne sortissin entussias-mats y 'ls Kasabals y Montecristos de la localitat repiquessin l' endemà 'l bombo de la gacetilla, vestint ab las més bellas galas de la retórica la gratitud dels seus estòmachs satisfets?

«Difícilmente—deyan tots ells al terminar—se borrarà este asalto de la memoria de los que á él tuvieron la suerte de asistir.»

Pero la festa tingué un epílech vuyt días mes tart, y com no es fácil que la premsa 'l relati, aném nosaltres á suplir la seva ommissió, borrhonjant també una gacetilla que poch mes ó menos ha de dir aixís:

«La suntuosa morada de los señores de Boquilla fué asaltada ayer por un tumultuoso grupo de personas, entre las cuales vimos á un tapicero, un jardinero, un carpintero, un bodeguero, un confitero y otros industriales que, á pesar de sus desesperados esfuerzos, en vano trataron de cobrar de dichos distinguidos señores la cuenta de sus trabajos.

«El escándalo, que fué enorme, duró toda la tarde.

«El juzgado entiende en el asunto.»

MATÍAS BONAFÉ

SERMONS

DE CUARESMA

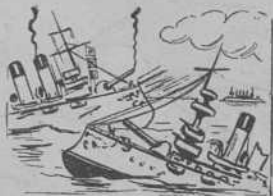
I.

LAS OBRAS DE MISERICORDIA

I.—Ensenyar al que no sab

Germans meus: Es arribada la seriosa temporada del peix y de l' abstinencia. Senyémnos y fem bugada de la nostra conciencia. Veniu aquí, ríchs y pobras, doctors, soldats y manobras; homes y donas, veniu; y meditant bé las *Obras de Misericordia*, ofu:

Comensém per la primera, d' importancia verdadera: *¡Ensenyar al que no sab!* Acció que honra en gran manera als que la portan á cap. Ara mateix, el Japó, que semblava la nació

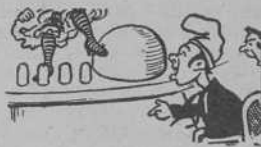

més ignorant y més mansa, dona á Rússia una lliadó qu' es una gran *ensenyansa*.

Y es que allá al Japó son poch, pró, aixó sí, ferms com els rochs. Els fills de Budha y de Muni tenen gran fé. ¡Si están grochs de tan observá el dejuni! L' home, aixís que surt del ou ja ho fá anar tot en renou y 's pensa ser un gran cap ly aixó que ja sab bé prou aquell que sab que no sab!

Ara un noy ab una anyada de instrucció ben cimentada, ja sab, ó se 'n falta poch, tota... *La vida privada* del doctor Matheos Kock. Perxó es que sempre que havém d' ensenyar lo que sabém tots ens creyém sé 'l més destre, y desseguida volém esmenar la plana al mestre.

Y á n' el vicari el rector, al *Xanxes* el regidor, á la fillola el padrí, al deixeble el professor y al aprenent el fadrí, tots ensenyan ab paciencia, segons la propia experiència, com per Deu está manat: aquest ensenya la ciencia, y aquell ensenya... 'l pecat.

Per xó els que menos se playin y á ensenyarho tot s' afanyin, guanyarán el cel després; y així es molt fácil que 'l guanyin tots aquells que pequin més.

L' un ensenya la lliadó de moral y religió, l' altre ensenya de sé heretje, aquell d' allí no está bó y ensenya la llengua al metje; n' hi ha qu' ensenyan cumpliments; altres, renechs insolents; altres, de coure ab paella; y n' hi ha qu' ensenyan... las dents; y n' hi ha qu' ensenyan l' orella.

Ensenyant la germanó tots volém tenir rahó, *montescos y capuletos*;... ¡pero tots aném, per xó, seguint tan analfabetos! Volém ensenyá al obré de quin modo ho ha de fe

per no tornarse tan magre, ly tots li prediquém fé... y tots li veném vinagre!

Per aixó á mí aquells que 'm fan mes gran compassió, y que quán els veig el cor se 'm subleva son aquests pobres que van pel mon *ensenyant la cebá*.

—¿Quí 'ns mena, donchs, pel camí que á la fi 'ns ha de salvá?
Mentre en Lerroux diu—Per' quí en Rusiñol diu—Per' llá!
¡Ah, el camí qu' hem de seguir!
sols Cristo el pot ensenyá!

FRA NOI

LLIBRES

GANARÁS EL PAN... Novela de PEDRO MATA.—Si visquessim en temps de bruixas endavinadoras, y l' autor de aquesta novela n' hagués consultada, una de bona, aquesta li hauria dit:—Tranquilízate y que sea el parabién: *ganarás el primer premio*.

En efecte, aquest honor y aquest profit li ha tocat en el Certamen obert per la Casa d' Henrich y C.^a, á fi de donar importancia á la seva *Biblioteca de Novelistas del siglo XX*, y li ha sigut concedit per vot unánim de un Jurat compost d' escriptors autorisadíssims, entre 'ls quals ocupa 'l primer lloch l' insigne Pérez Galdós. Aixís donchs, la recomenació que acompanya á l' obra al veure la llum pública, no pot ser mes eficaz pera 'l públich, ni mes honrosa per lo que atany al autor.

El nom del Sr Mata 'ns era completament desconegut... ¿y ho voldrán creure? aquesta circumstancia ens fa molt mes simpátich y agradable 'l seu bon éxit. ¿Per qué no havém de alegrarnos de que vinguin escriptors nous á omplir sobtadament els buyts que deixan els que ab massa freqüencia se 'n van del món?

L' autor de *Ganarás el pan...* no ha escrit una novela de fondo sentit psicológich ni de marcada tendencia social, que tal no haurá sigut el seu propósit. A lo que 's veu ha preferit ser un copista fidel de un aspecte peculiar de la vida madrilenya, en l' actual moment històrich, aplicant el seu esperit observador á recullir la vida bohemia de la joventut literaria y artística, ab sos goigs, ab sos vicis, ab sas aspiracions, ab sos defalliments, ab sas derrotas y sas victorias, tot aixó molt viu y mogut y tal com se presenta en la realitat, ab els seus punts d' emoció ben sentida.

La novela hi es; pero 'l medi ambient en que 's desenvolupa, sobrepuja en importancia á l' acció de l' obra.

No es de sentir que tal succeheixi, si 's té en compte que la qualitat tal volta mes eminent del Sr. Mata, es la seva trassa en descriure tot lo qu' entra en la extensa gamma de lo descriptible: la naturalesa, els paisatjes y sitis públics de la Vila y Cort, las festas populars, la vida de bastidors, la de café, la de redacció de periódich y fins la política, els tipos y personatjes molts dels quals constituheixen una curiosa barreja de noblesa y de xulaperia.

Una paleta ben provehida de tintas sucosas y brillants y una ploma fresca y fáci, moguda á manera de pinzell á impuls de un calor de creació que no descubreix may la fatiga, es lo que li ha servit al Sr. Mata pera realisar una obra en tots conceptes notable, y qu' está dihent:—Llegiume!

LA AEROSTACIÓN MODERNA.—Forma 'l primer volum de una *Enciclopedia ilustrada*, que ha comensat á publicarse baix la direcció de D. Miguel de Toro y Gómez.

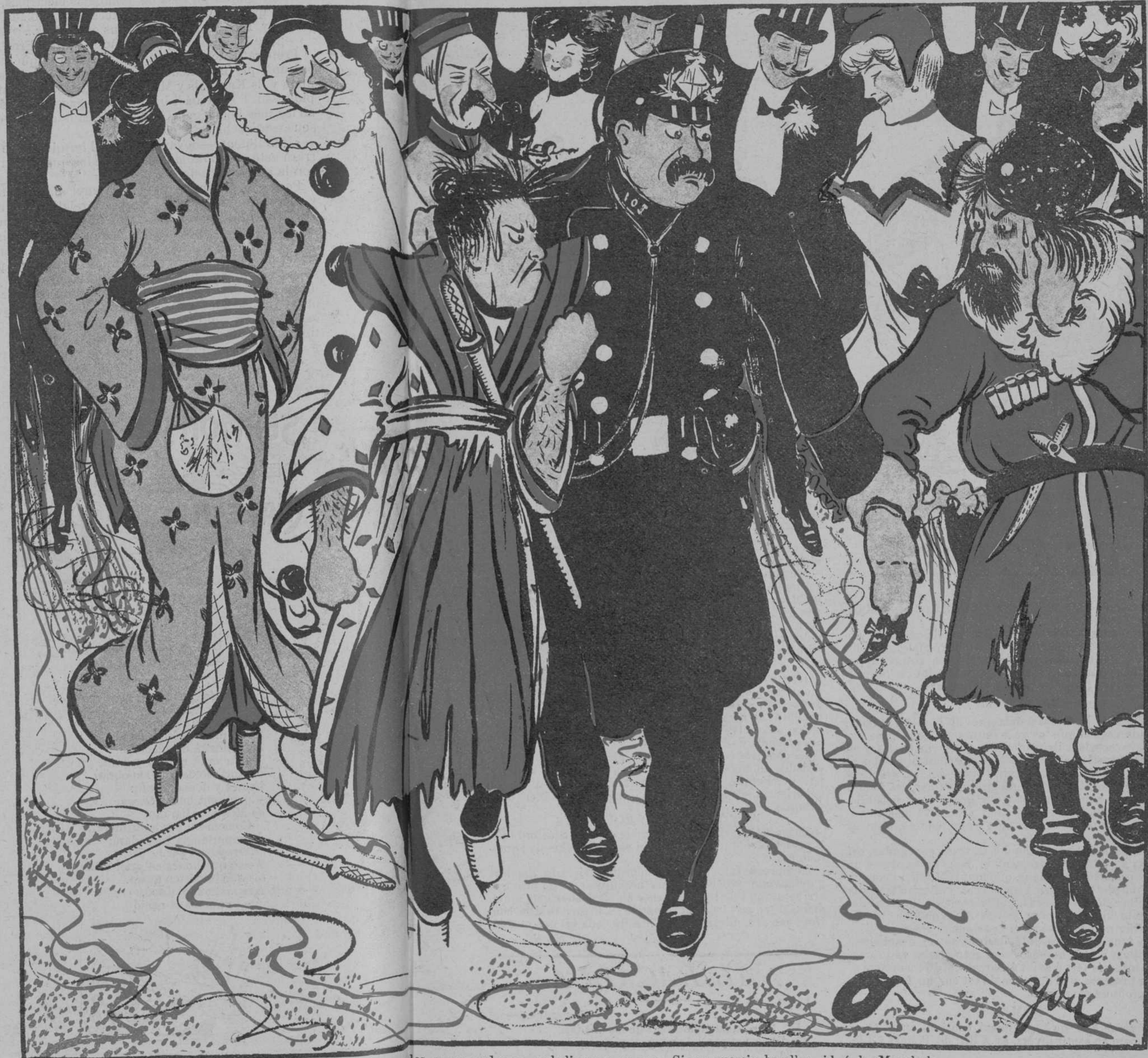
Se condensa en aquesta obra lo mes important que fa referencia á la navegació aérea y conté per major amenitat y claretat del text 45 grabats y 14 retratos.

OMBRÍVOLES per VÍCTOR CATALÁ.—Tal es el títul de un nou aplech de traballs, tots ells de carácter rural y tots ells també extraordinariament vigorosos... y en alguns passatjes fins terrorífichs. Y no fet á dretas, sino perque la naturalesa dels assumptos s' ho porta, deventse tenir en compte que tot sembla mes que imaginat, observat del natural, ó encare millor, viscut.

Confirman una vegada mes la nostra apreciació de que avuy poch escriptors catalans poden posarse al costat de 'n Víctor Catalá (pseudónim ab que s' amaga 'l nom de una senyoreta) en punt á forsa imaginativa, relleu de forma y domini del llenguatge de la terra, tal com viu y 's parla en la comarca ampurdanesa.

RATA SABIA

MASCARADA INTERNACIONAL. — ÚLTIM DIA DE CARNESTOLTAS

—Apa, que aquí somos neumes y no podemos embolicarnos en res. Si os quereis barallar, id á la Manchula.

EL MON AL REVÉS Ó RARESES D' UNA EPIDERMIS

¿Que li cridan: *Lladre!* Bueno:
l' home s' ho pren tan trèmpat.

¿Que li cridan: *L'impibotas!*
¡Aixó sí que 'l fa cremar!

TEATROS

Senmana de bulla pels carrers, senmana de desanimació en els teatros.

Els mateixos empresaris s' abstenen de combinar novetats, sabent per endavant que no lograrian interrompre ni desviar ab ellas las corrents de la rutina. Y per tal motiu se quedan al paio reservant en tot cas la realització dels seus projectes pera la Quaresma.

PRINCIPAL

La Vitaliani ha tornat á deixarnos ab la mel á la boca, com cada vegada que 'ns ve á veure per pochs días.

La seva estada á Barcelona ha sigut curtíssima y en las pocas funcions ab que 'ns ha favoregut hi ha abocat tot el seu talent extraordinari, trasmetentnos, gracias á son temperament artístich de primera forsa, las fondas emocions d' aquella ánima gran que li surt pels ulls, aquells ulls admirables que, fidels á la seva mágica voluntat, ho expressan bé tot desde 'l mes tendre sentiment fins á la passió mes trágica.

Entre las obras que 'ns ha donat, totas conegudas, cal recordar ab sabrés anyorament el ja popular drama de 'n Giaccosa, *Comme le foglie*, que tant la Vitaliani com en Duse interpretan ab sobria perfecció, y la gran tragedia de Schiller; *María Stuarda*, quina escena culminant del tercer acte diu la famosa artista d' un modo colossal, com millor no pot dirse en circumstancias reals.

En la funció de despedida, després de ser ovacionada pel públich, no tan numerós com entusiasta, va prometre que tornaría tart ó aviat á Barcelona. Preném nota d' aquesta promesa y li desitjém de tot cor un felís viatge y una profitosa campanya.

ROMEA

El *Roger de Flor* de 'n Guimerá continúa anant *Camí del Sol*; pero en sentit invers, es á dir; de Ponent á Lle-

vant. Ab el pas que porta es una mica difícil saber si algun día arribará á la Mandxuria ó á Corea.

Salvant el treball del poeta, que aquesta vegada no ha fet mes que rossar la mateixa situació culminant de *Mar y Cel*, embrancantse en una serie d' epissodis que cedeixen en detriment de la concentració y del interés de l' acció, l' obra sobressurt com espectacle escénich, principalment per lo que atany al decorat. No pot ferse mes en un escenari de las reduhidas dimensions de *Romea*.

ONOFRI

L' onze de febrer va solemnizarse ab l' estreno de un melodrama en cinch actes y sis quadros, titulat *Ráfagas de libertad*, basat en epissodis de la revolució francesa y versificat ab notable fluidesa.

Son autor, D. Joseph del Cacho, sigué cridat á l' escena, aplaudit y ovacionat.

La companyia de aficionats de *Fraternidad republicana* treballá ab notable esmero, deixant molt ben sentat el pabelló. Perque lo que pugui faltar á alguns d' ells en experiencia, els hi sobra á tots, sense distinció, en bona voluntat.

TÍVOLI.—CIRCO EQÜESTRE

Ja tením un' altra *Cake Walk*esa. Mlle. Stafford que 's presenta com á primer premi en un concurs de aquesta dansa.

Es morena fosca, tirant á color de sutje, pro graciosa y desenvolta; y balla ab una nerviositat y un brío que arriba al punt de reconciliarnos ab els desllorigats moviments de aquest ball nort americá. A lo menos Mlle. Stafford sab armonisarlos, y se 'n endú cada nit una ovació.

N. N. N.

AL BACALLA

(Oda pagana.)

¡Oh, substancions vehí de las onadas,
digne company de congres y arengadas

en tas horas postreras,
quan remullan tas formas ressaladas
els gibrells de gentila bacallaneras!

Casi tot l' any els homes t' aborreixen;
mes las turbas prudentes, de carn ja tipas,
al venir la Quaresma t' ofereixen
un temple en els Mercats, ahont serveixen
de guirnalda de flors tas propias tripas.

Migrat es el santuari
que á la terra t' aixecan els humans.
Ab tú, 'ls senyors, no volen ni pensarhi,
y no tens més qu' un grupo visionari
de quatre *perdis* que t' dedica altans.

Tú, que jeus entre llits d' algas marinas;
tú, que t' vetilan las Ninfas coralinas
y t' fan rey de Nereidas y Tritons
las ayguas cristallinas
del tranquil mar d' Escocia en el seu fons!

Ditxós de tú, quan entre mareperlas
lliure passas las horas vagarosas,
y t' besan las onadas escumosas
mentres jugas á fet per las esberlas
de las rocas, ab Náyades verdosas.

Quan ets al mar, dels homes te pots riure;
mes say de tít si deixas de ser lliure...
No falts qui llavors la ciencia invoca,

¡JA ESTÁ ARREGLAT!

Per ofegar certs assumptos
y fé olvidar certas cosas,

no hi ha res de tan bon éxit
com tirarhi terra á sobre.

per enfortir als débilis qu' han de viure
y ferte treure el fetje per la boca.

Mentres ab tota llibertat nadavas,
que podían pescarte no contavas;
y un cop pescat, creixent la teva pega,
que no veurías més las costas blavas
d' Escocia y de Noruega.

Tampoch tú pensarias
quan alegre passavas aquells días
de plaher, entre mitj de tots els teus,
que premsat te veurías
per las masses olímpicas dels deus.

Y qu' un cop expremut ab tanta manya,
com ho fan ab els pobres aquí á Espanya,
oberta, ben salada y feta á llencas,
la teva pobra ganya,
s' hagués de convertir en morro y pencas.

El destí es implacable, ho sabs de sobras,
¡oh, Bajejo! es heróich ton sacrifici.

Vens á aquest món per fet tan bonas obras,
que tenint un tresor alimentici
de mica en mica 'l vas donant als pobres.

La forsa nutritiva ab que 'ns dominas
es de tanta importancia,
que quan els homes ja havém fet xixinas
del teu cos, extrayenthi la substancia,
s' entretenen els gats ab tas espinas.

No t' dolgui no, deixar las joganeras
ayguas d' Escocia que t' han fet de llit;
qu' esqueixat, ab patatas ó fregit,
ab xanfayna ó ab such, de mil maneras,
serás aquí rebut y distingit.

Y vosaltres, mortals, gent agrañada,
gracias al Bacallá també donaune.
Que no hi ha res més bó en aquesta vida,
qu' una penca bullida
ó un morro ben molsut fet á la llauna.

PEP LLAUNÉ

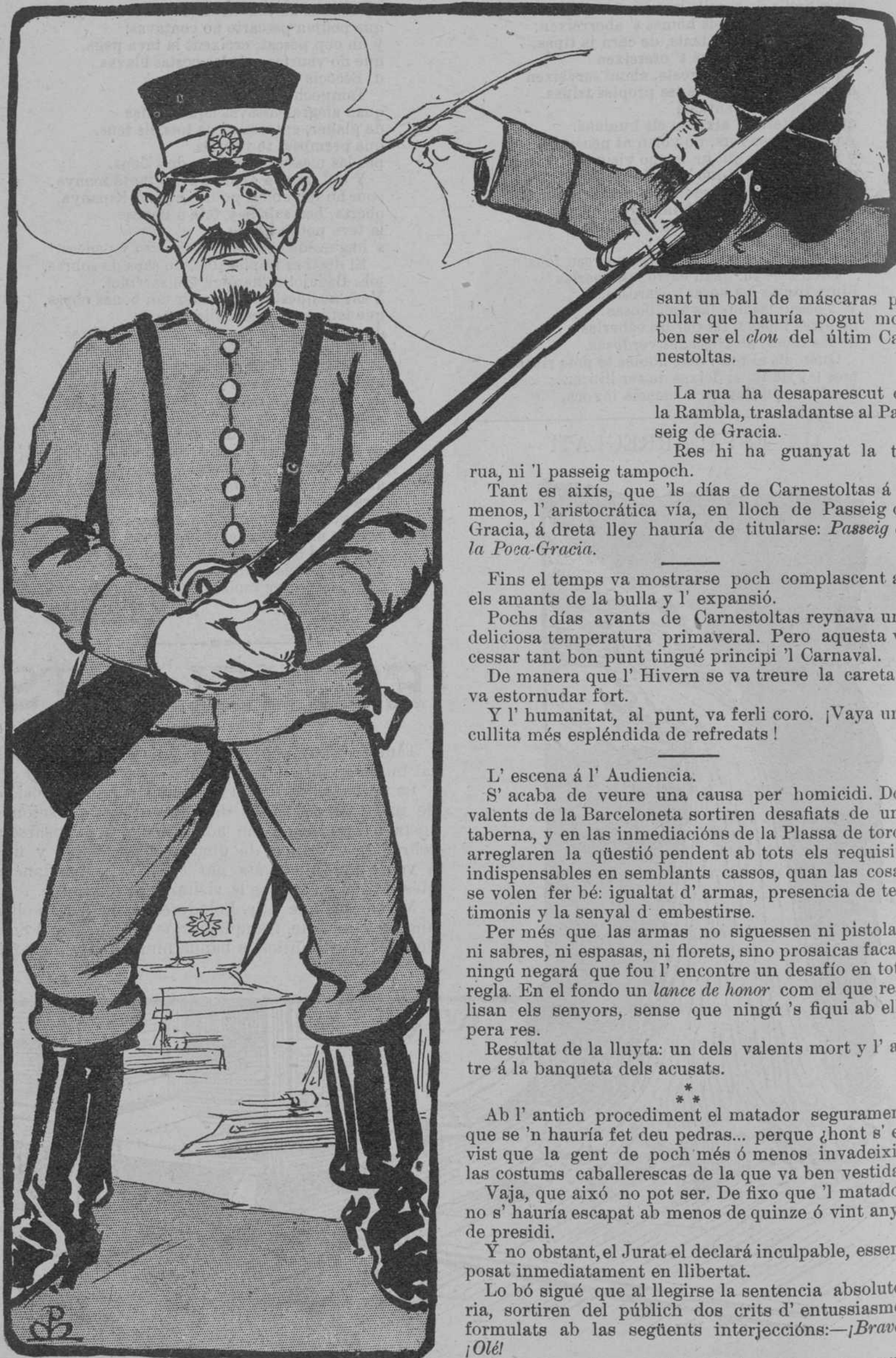
ESQUELLOTS

També aquest any el Carnaval barceloní ha resultat burro en tota l' extensió de la paraula.

La part més divertida ha consistit en l' imposició de un petit dret á las disfressas. Tres pessetonas costava 'l permís, y no adquirirlo era exposarse á rebre un esbronch de qualsevol municipal y fins á veure's acompanyats per ell á la comandancia. Més de 500 disfressas la visitaren el diumenje.

Me sembla que 'l Sr. Boladeres podia ser ab ellas una mica amable, franqueyantlos las portas del Saló de Cent, facilitantlos la banda municipal y improvi-

EL RUS Y 'L JAPONÉS

—Entre dos que se las buscan,
passa aixó ab las pessigollas...

sant un ball de máscaras popular que hauría pogut molt ben ser el *clou* del últim Carnestoltas.

La rua ha desaparegut de la Rambla, trasladantse al Passeig de Gracia.

Res hi ha guanyat la tal rua, ni 'l passeig tampoch.

Tant es aixís, que 'ls días de Carnestoltas á lo menos, l' aristocrática vía, en lloch de Passeig de Gracia, á dreta lley hauría de titularse: *Passeig de la Poca-Gracia*.

Fins el temps va mostrarse poch complascent ab els amants de la bulla y l' expansió.

Pochs días avants de Carnestoltas reynava una deliciosa temperatura primaveral. Pero aquesta va cessar tant bon punt tingué principi 'l Carnaval.

De manera que l' Hivern se va treure la careta y va estornudar fort.

Y l' humanitat, al punt, va ferli coro. ¡Vaya una cullita més espléndida de refredats!

L' escena á l' Audiencia.

S' acaba de veure una causa per homicidi. Dos valents de la Barceloneta sortiren desafiatos de una taberna, y en las inmediacions de la Plassa de toros arreglaren la qüestió pendent ab tots els requisits indispensables en semblants cassos, quan las cosas se volen fer bé: igualtat d' armas, presencia de testimonis y la senyal d' embestirse.

Per més que las armas no siguessen ni pistolas, ni sabres, ni espasas, ni florets, sino prosaicas facas, ningú negará que fou l' encontre un desafío en tota regla. En el fondo un *lance de honor* com el que realisan els senyors, sense que ningú 's fiqui ab ells pera res.

Resultat de la lluyta: un dels valents mort y l' altre á la banqueta dels acusats.

Ab l' antich procediment el matador segurament que se 'n hauría fet deu pedras... porque ¿hont s' es vist que la gent de poch més ó menos invadeixin las costums caballerescas de la que va ben vestida?

Vaja, que aixó no pot ser. De fixo que 'l matador no s' hauría escapat ab menos de quinze ó vint anys de presidi.

Y no obstant, el Jurat el declarará inculpable, essent posat immediatament en llibertat.

Lo bó sigué que al llegirse la sentencia absolutoria, sortiren del públich dos crits d' entusiasme, formulats ab las següents interjeccions:—¡Bravo!
¡Olé!

Als autors de aquests crits tan flamenchs se 'ls hi imposá una multa...

EL JAPONÈS Y 'L RUS

Ja veuhen com no ha quedat del tot impune l'homicidi de la Barceloneta.

— A las Dressanas segueixen ab activitat els treballs d'enderrocament de una de las seccions del baluart del Rey.

Ja veuhen, el baluart del Rey á terra!

¿Y donchs, qué fá en Maura?

¿Es aquesta la manera que té de vetllar pel prestigi de la monarquia?

Escriuhen desde Mallorca á *La Perdiu*:

«Pera que exposin els seus ideals en el resurgiment de la moderna cultura catalana, l'Ateneu Barcelonés ha invitat als notables y ja molt coneguts literats y poetas mallorquins don Miquel Costa y Llobera, don Miquel S. Oliver, don Joan Alcover, don Matheu Obradors, don Gabriel Alomar, don Joan Torrendell y don Joan Rosselló.

»Las conferencias se donarán durant els mesos d' abril y maig vinents.»

Aquesta vegada s' ha de confessar qu' en Maragall ho ha fet bé. Els ateneístas companys de causa ja fá temps qu' están agotats... y, naturalment, ha de succehir ab aixó lo que ab un altre article, que sense necessitat de anomenarlo, ja sabrán quin es, ab sols dirlos que quan á Catalunya escasseja, s' acut al mercat de Mallorca.

De tota manera, que 'ls literats mallorquins siguin ben vinguts, especialment si logran demostrar, com no dupto demostrarán, qu' en aquella terra 's fá més y millor literatura, perque no 's preocupan de fer tanta y tan dolenta política com aquí.

Una idea empescada per un perdigot.

Es molt senzilla: que tots els electors que 's presentin á votar, tinguin d' exhibir la cédula personal. Qui no tingui cédula, no vota.

¡Qué 'n seria de bonich!... Y sobre tot, l'Arrendataria de las cédulas, ¡qué grassa la ballaría, si 'ls companys de causa, que no 'ls hi vé de un duro més ó menos, comensessin á demanarli cédulas á toneladas!...

Per altra part, aquellas classes neutras tan poch amigas de molestarse anant á votar, no 'n trobarían poch entre ells de procuradors, que 'ls hi dirían: —Cuyti, deixins la cédula, que no faltarà qui voti per vosté.

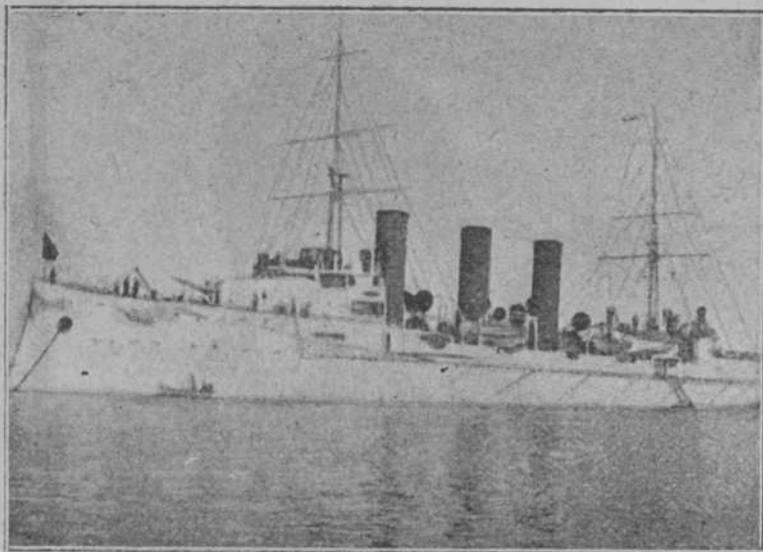
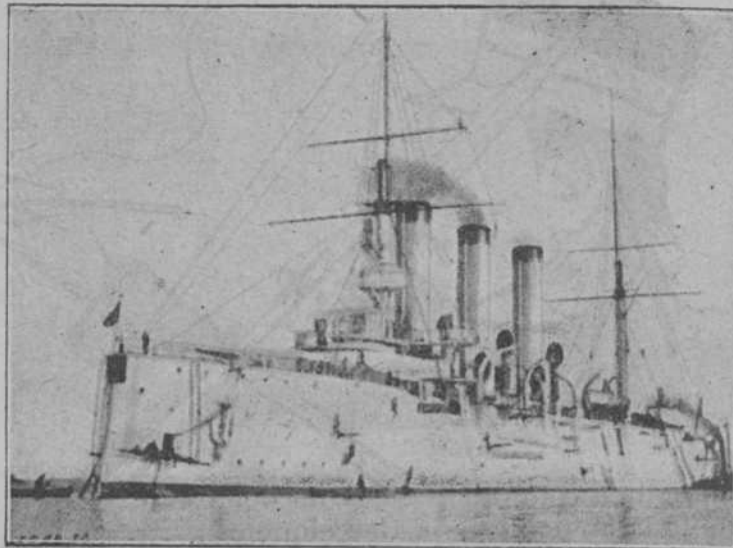
Ja veuhen: lo que s' ha empescat aquest perdigot es una verdadera troballa.

No desconfihi, que si la cosa va endavant, ab el temps li alsarán un monument.

L'única máscara que aquests días ha cridat l'atenció á Barcelona, era un subjecte vestit d' arlequí, ab un traje format de pedassos de las distintes circulars en sentit reaccionari, emanadas de la Fis-

—Avuy te las trobo jo,
demá ets tú qui me las trobas.

DE LA ESQUADRA RUSSA D' ORIENT

Creuher protegit *Bogatyr*.Creuher de primera classe *Pallada*, que sofrí gravíssimas averías en el combat de Port-Arthur.

calia del Tribunal Suprém en un llarch decurs de temps.

Pera donar més caràcter al original disfrás, portava ademés una boyna encasquetada.

De moment ningú atinava qui podia ser. Pero se 'l va veure dirigir-se á la impremta del Sr. *M'enrich* y C.^a, y tots els duptes varen desapareixer... Era

EL SANT DE LA SENMANA

—Gloriós protector dels pobres,
(qu' encare 't poden comprá)
no abandonis als que 't volen,
¡Sant Bacallá!

ell, en Juanito, l' últim descendent de la nissaga liberal dels Maluquers.

Propia es dels pobles decadents la estatua-manía. Com més decaygut el poble, com més infelís y deprimít, més estátuas solen erigirse. Casi 's diria que sentintse sense bríos pera regenerarse ab l' esfors de la voluntat, busca una disculpa, honrant als homes que valgueren alguna cosa, per poch que fos.

Sobre aquest particular, un escriptor humorístich francés, proposa la confecció de la estátua colectiva, de la estátua ómnibus, consistent en un tronch sempre igual, al qual s' hi pogués atornillar el cap que convingués. Seria aquest un procediment molt económich per enaldir als ídols populars, prestantse á las variacions anuals y fins mensuals del gust del públich.

Quan una testa deixés de agradar, se la sustituhía ab un' altra, y tothom content, sense necessitat de fer grans gastos.

En un tribunal:

L' *advocat defensor*:—En una paraula, Sr. President, aquesta vista hauria de celebrarse á porta tancada.

—No atino á compendre per qué?

—Perque estich costipat, y per la porta de la sala passa una corrent d' ayre que m' está assassinant.

A LO INSERTAT EN EL ULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*I-si-do-ro*,
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La fiesta de Flora*.
- 3.ª CONVERSA.—*Masnou*.
- 4.ª GEROGLÍFICH.—*Sota d' espasa*.

Antoni López, editor, *Rambla del Mitj*, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

RESUMEN BIBLIOGRÁFICO

Año II

ENERO-1904

N.º 1

SE FACILITA GRATIS

EL PAIS Y LOS PRESUPUESTOS

(1899 - 1904)

POR MARTIN LORENZO CORIA

Ptas. 2

ENCICLOPEDIA ILUSTRADA

Director: MIGUEL DE TORO Y GÓMEZ

La aerostación moderna

Un tomo en 8.º con 45 grabados y 14 retratos. Ptas 0'50

ARMÓNICA

POR

EDUARDO L. CHAVARRI

Ptas. 0'75

LA PRIMA BEL

POR

H. DE BALZAC

Un tomo, Ptas 1

AQUILES SORIA

Problemas sociales contemporáneos

Un tomo. Ptas. 0'75

Colección Diamante

AIRE Y LUZ

POR

EDMUNDO DE AMICIS

Un tomo en 8.º. Ptas. 0'50

FRASES Y REFRANES EN ACCIÓN

Antes no te cases...

POR R. VALLE INCLAN

El guerrero de la brillante armadura...

POR R. LEZA Y AGOST

Salir por la puerta de los carros

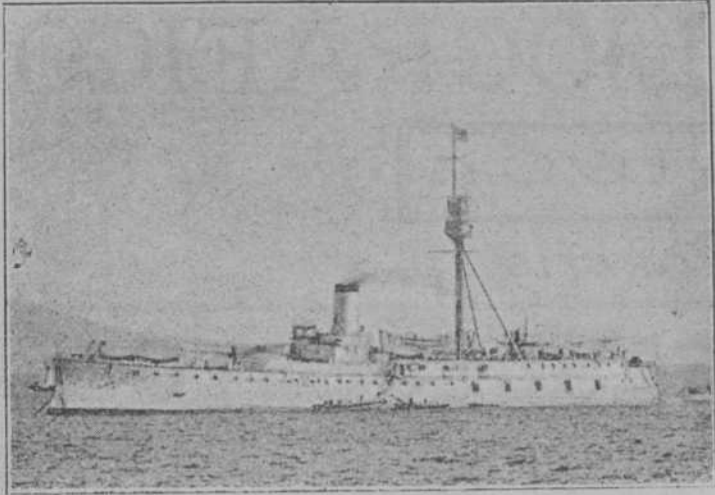
POR ANGEL R. CHAVES

Van publicados 4 tomos, á Ptas. 1'50 tomo

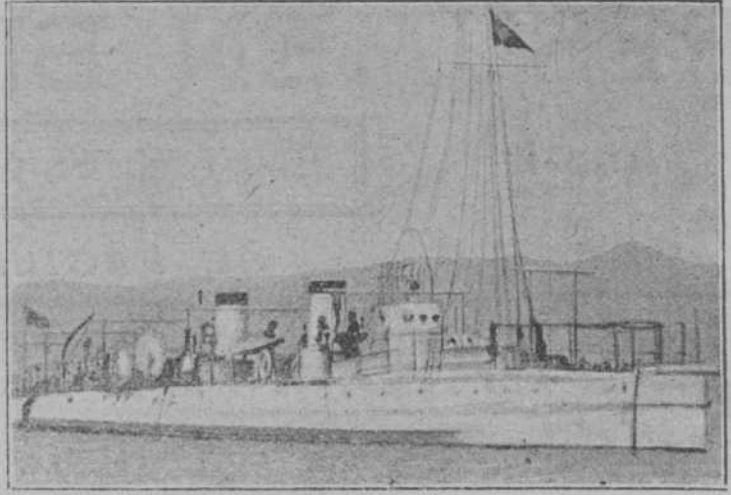

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pers certíficat. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

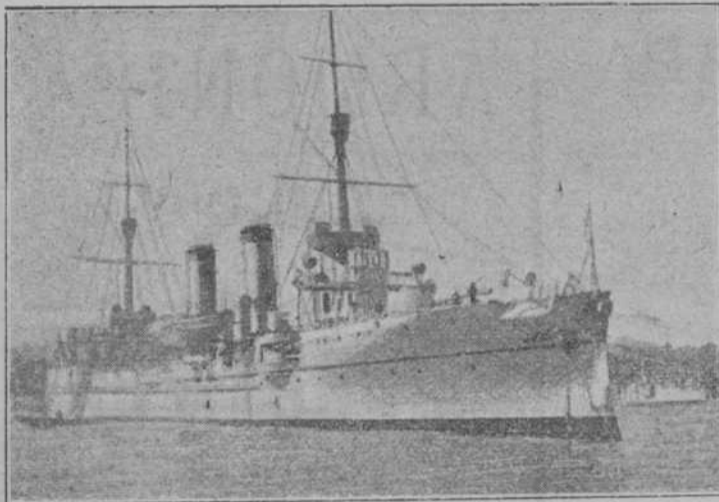
DE LA ESQUADRA JAPONESA

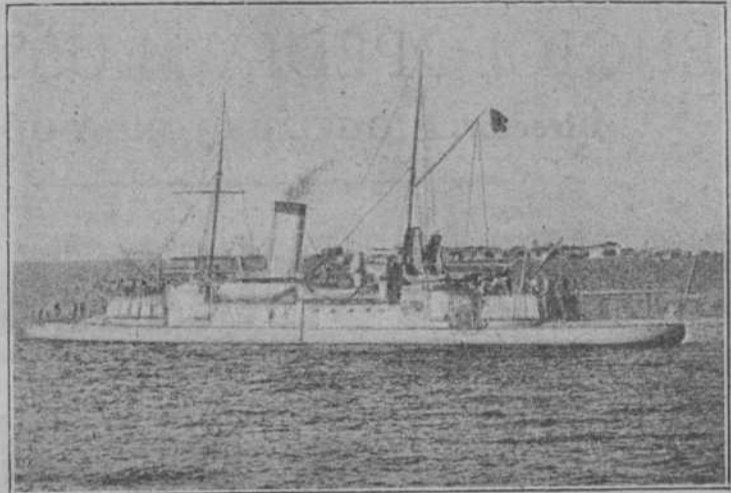
Creuher de primera classe *Itsukushima*.

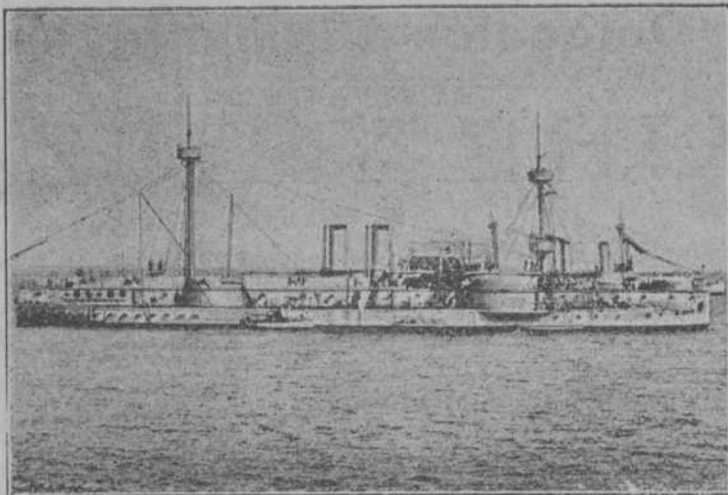
Torpeder de primera *Hayafusu*.

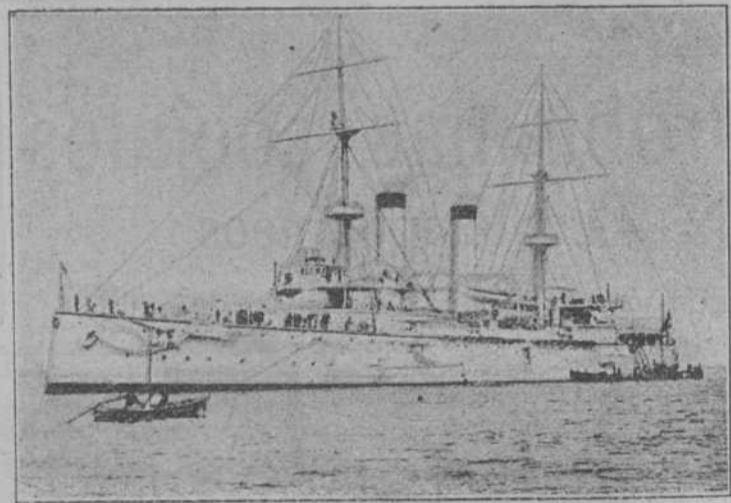
Creuher *Takasage*.

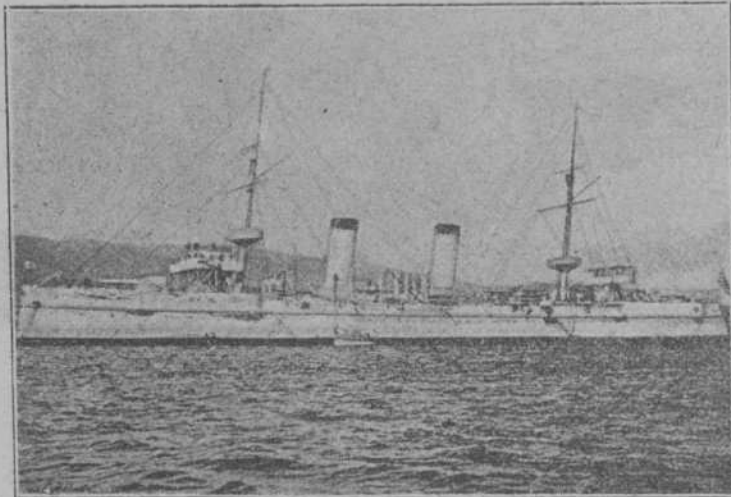
Creuher *Trikuspi*.

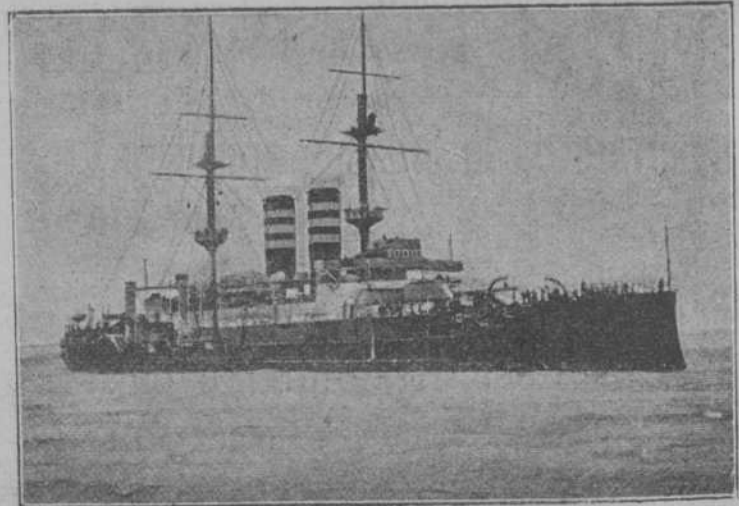
Creuher *Chine*.

Creuher de primera classe *Tokiwa*.

Creuher *Chitose*.

Creuher *Mikassa*.